

Ν. Μουδανιά 31-12-2010
Α.Π.: 589

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ**

Ταχ.Δ/ση : Ν.Μουδανιά
Τ.Κ. 632 00
Πληροφ. : Δρ. Φανή Χατζήνα
Τηλέφ. (23730) 91297
FAX 91676
E-mail : fhajina@instmelissocomias.gr

ΠΡΟΣ:

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ
Κας ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ
Αχαρνών 2, 101 76
2. ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
Τμήμα Γεωργικών Φαρμάκων
Συγγρού 150, 176 71
3. ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΑΠΑ
Τμήμα Μελισσοκομίας- Σηροτροφίας
Βερανζερου 46, 101 76
4. ΑΣΥΓΕΦ

Θέμα : Η χρήση των δραστικών ουσιών imidacloprid, clothianidin, thiomethoxam (νέο-νικοτινοειδών) και fipronil και οι επιπτώσεις τους στις μέλισσες

Κύριοι,

Είναι γνωστό ότι οι δραστικές ουσίες imidacloprid, clothianidin, thiomethoxam και fipronil έχουν καταγραφεί ως επιζήμιες για τις μέλισσες μετά από σωρεία ερευνητικών δεδομένων σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο.

Είναι επίσης γνωτό ότι η ΕΕ έχει εκδόσει πρόσφατη οδηγία για τη λήψη μέτρων προστασίας των μελισσών από τις παραπάνω ουσίες (Οδηγία 2010/ 21/ ΕΕ της 12^{ης} Μαρτίου 2010). Σύμφωνα με την οδηγία αυτή θα πρέπει οι χώρες μέλη να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα τροποποίησης ή ανάκλησης των υπαρχουσών εγκρίσεων των παραπάνω ουσιών.

Ορισμένες χώρες έχουν επίσης λάβει προληπτικά μέτρα προσωρινής αναστολής της διάθεσης αγοράς των παραπάνω ουσιών. Συγκεκριμένα:

Γαλλία: Απαγόρευσε τη χρήση του imidacloprid σε σπόρους ηλιάνθου από το 1999 και μετά και σε σπόρους καλαμποκιού από το 2004 και μετά. Αποτέλεσμα οι θάνατοι μελισσών στην Γαλλία έχουν μειωθεί. (<http://www.cbgnetwork.org/2821.html>, <http://www.epa.gov/opp00001/about/intheworks/ccd-european-ban.html>)

Γερμανία: Απαγόρευσε τη χρήση όλων των νέο-νικοτινοειδών ως επένδυση σπόρου το Μάιο του 2008 μετά τις μεγάλες απώλειες που καταγράφηκαν στην κοιλάδα του Ρήνου. Συγχρόνως ξεκίνησε ερευνητικό πρόγραμμα παρακολούθησης και καταγραφής των επιπτώσεων. (<http://www.cbgnetwork.org/2518.html>, http://www.bvl.bund.de/cIn_027/nn_496790/EN/08_PresseInfothek_engl/01_Presse_und_Hintergrundinformationen/2008_05_16_pi_ruhen_saatgutzulassung_en.html_nnn=true)

Ιταλία: Τον Αύγουστο του 2008 απαγόρευσε τη χρήση όλων των παραπάνω ουσιών στην ελαικράμβη, καλαμπόκι και ηλιάνθο ως επένδυση σπόρου. Συγχρόνως ξεκίνησε ερευνητικό πρόγραμμα παρακολούθησης και καταγραφής των επιπτώσεων. (http://www.youris.com/Environment/Bees/Italy_keeps_ban_on_neonicotinoid_seed_coating_to_save_bees.kl)

Σλοβενία: Επίσης απαγόρευσε τη χρήση των παραπάνω ουσιών ως επένδυση σπόρου στο καλαμπόκι και την ελαιοκράμβη. (<http://www.cbgnetwork.org/2821.html>, <http://www.epa.gov/opp00001/about/intheworks/ccd-european-ban.html>)

Το Ινστιτούτο Μελισσοκομίας έχει αναλάβει ερευνητικό πρόγραμμα διερεύνησης των επιπτώσεων του imidacloprid στις μέλισσες μέσω του πργράμματος περί Μελισσοκομίας του ΚΑΝ 797-04 για τα έτη 2008-2010. Τα πρώτα αποτελέσματα δείχνουν καθαρά ότι ακόμα και υποθανατηφόρες δόσεις έχουν αρνητική επίδραση στην ζωή της μέλισσας. Οι απόψεις αυτές ενισχύονται τόσο από παρατηρήσεις μελισσοκόμων για «τρελές μέλισσες» σε περιοχές που έχουν ψεκαστεί με imidacloprid, όσο και από μελέτες που κατέδειξαν πως μέλισσες εκτεθειμένες σε imidacloprid είχαν μειωμένη ικανότητα αναζήτησης τροφής και μειωμένη ενεργητικότητα στην κυψέλη (Rogers *et al*, 2007). Επιπλέον μελέτες Γάλλων ερευνητών (Suchail *et al*, 2001; Halm *et al.*, 2006) επιβεβαιώνουν την επιβλαβή δράση του imidacloprid στην μέλισσα, είτε μέσω αυξημένης θνησιμότητας είτε μέσω μεταβολών συμπεριφοράς. Είναι δηλαδή φανερό ότι οι δευτερογενείς επιδράσεις είναι περισσότερο σημαντικές από τις άμεσες, και κρατούν μεγαλύτερο χρονικόδιάστημα.

Διερεύνηση των θανάτων που προκλήθηκαν στην Πελοπόννησο την άνοιξη του 2008 από τους Bacandritsos *et al.* (2010), έχει επίσης δείξει ότι στους ιστούς των μελισσών υπήρχαν ποσότητες imidacloprid. Σ' αυτή την περίπτωση εκτός των υπερβολικών θανάτων των μελισσών, παρατηρήθηκε και το φαινόμενο της εγκατάλειψης της κυψέλης από τις μέλισσες.

Διαπιστώθηκε επίσης πρόσφατα, μετά από ψεκασμούς στους φοίνικες με νεονικοτινοειδή για την καταπολέμηση του κόκκινου ρυγχωτού σκαθαριού των φοινικοειδών (*Rhynchophorus ferrugineus*), υπερβολικός αριθμός θανάτων σε μέλισσες. Οι θάνατοι συνεχίστηκαν για αρκετό χρονικό διάστημα και μετά τον ψεκασμό. Παρατηρήθηκε επίσης το φαινόμενο να ψεκάζονται φοίνικες το πρωί εντός παιδικής χαράς.

Η ανάληψη της πρωτοβουλίας από μέρος του Τμήματος Γεωργικών Φαρμάκων της Γενικής Δ/σης Φυτικής Παραγωγής του ΥΑΑΤ για εγκατάσταση δικτύου παρακολούθησης συμβάντων από τη χρήση των νέο-νικοτινοειδών χαρακτηρίζεται σε γενικές γραμμές θετική αλλά παρουσιάζει την αδυναμία παρακολούθησης των δευτερογενών επιδράσεων στα μελισσοσμήνη. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω τα νέο-νικοτινοειδή κατά κύριο λόγο δεν θανατώνουν τις μέλισσες, αποδυναμώνουν όμως τα μελισσοσμήνη και αποτελούν πηγή συνεχούς τοξικότητας μέσα σε αυτά. Αναρωτιέται κανείς πως μπορεί να γίνει καταγραφή της

επιδρασής τους μόνο μέσα από ακραία συμβάντα, όταν οι μέλισσες που χάνονται, χάνονται μακριά από την κυψέλη και δεν υπάρχουν δείγματα προς εξέταση.

Το περασμένο καλοκαίρι διαπιστώθηκε σωρεία θανάτων μελισσών στις πεδιάδες της Θεσσαλίας και της Κωπαΐδας. Αιτία ήταν οι επενδεδημένοι σπόροι βαμβακιού και καλαμποκιού με **νέο- νικοτινοειδείς ουσίες**.

Λαμβάνοντας υπόψιν όλα τα παραπάνω πιστεύουμε ότι θα πρέπει να υπάρξει τουλάχιστον **προσωρινή απαγόρευση χρήσης όλων των νέο-νικοτινοειδών εντομοκτόνων**.

Ο
Διευθυντής

Δρ. Νικόλαος Μπακανδρίτσος
Τακτικός Ερευνητής